

Velkommen til årsmøte

***Venner av Uganda planlegger
årsmøte onsdag 15. mai kl 18.***

Sted: Hartmark,

Hoffsveien 21/23

på Skøyen i Oslo.

*Programmet er ikke klart ennå, vi
sender melding seinere. Du kan
også finne det på www.vau.no*

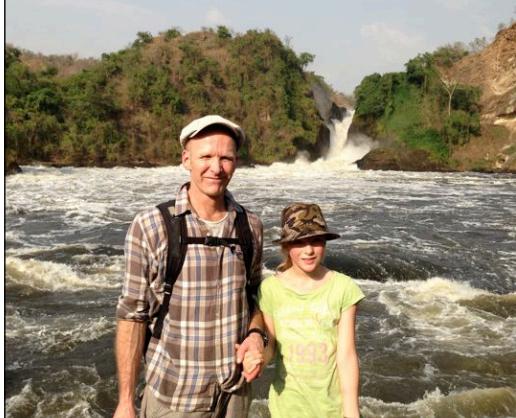
Styret

❖❖❖

Ibens møte med Uganda

Iben er 10 år og har lenge hatt lyst til å besøk Uganda. Hun har hørt pappa fortelle så mye om hvor fint dette landet er. En dag var hun på biblioteket og lånte en bok om Uganda. Da forsto pappa Carl Emil Petersen at det var på tide å ta datteren med på en reise. Blant annet besøkte de Murchison Falls.

Side 4-6

Hva blir VaUs neste prosjekt?

• ***Froydis Guldahl***

Freidis Rehabilitation & Disable Centre

Christopher Jogole bor i Lira, i Lango District nord i Uganda. Han har opprettet "Freidis Rehabilitation & Disable Centre" (oppkalt etter hans avdøde, norske kone). Dette er et senter som tar seg av barn med fysiske handikap og barn med krigsskader. De driver en del yrkesopplæring. De hjelper familier til å klare seg selv ved trening i jordbruk, sparing og regnskapsførsel. De har en del foretak som kommer lokalsamfunnet til gode. Senteret har foreløpig blitt bygd opp og finansiert hovedsakelig med midler fra Trond Mohn i Bergen.

Vi synes dette er et godt prosjekt som VaU kan støtte. Det gjelder å definere et passende tidsavgrenset prosjekt, undersøke hva Mohn har tenkt å bidra med videre, og eventuelt søke Norad om støtte. Søknad til Norad forutsetter at vi utarbeider et prosjektdokument med prosjektmatrise og mål og beskrivelse på den malen som Norad krever. En konkret mulighet kan være å ha en workshop i Lira, f. eks. i midten av april. Vi håper at Hans Venvik i Uganda og Åge Rønningen kan få til det.

Christopher lurer dessuten på om det er noen fysioterapeuter i VaU som kan tenke seg å komme og bidra på senteret.

Yrkesskole

Vi har også diskutert opprettelsen av en yrkesskole.

Forslaget kommer fra norske medlemmer av VaU, bosatt i Uganda. Dette er en idé som vi kommer til å ta med oss videre. Yrkesskoler er noe som Uganda sårt trenger. Men det er et stort prosjekt, og det er mye som må forberedes. Nå er det Norwegian Friends of Uganda (NOFU) som har initiativet.

Barneskole

En gruppe av VaU i Trøndelag ønsker å bygge en offentlig barneskole i Manafwa. Gruppa har også medlemmer i NOFU i Uganda. Trønderne vil skaffe penger til byggingen ved salg av tekstilvarer fra overskuddslagre i Norge.

Forts. neste side

Nye prosjekt (forts.)

I tillegg vil de søke Norad om støtte. De holder på å selge innholdet av den første containeren. Neste container er sendt fra Trondheim og er ventet til Kampala i midten av april.

Samarbeid med flere skoler

Skolegruppa har som mål å samarbeide med flere skoler i Uganda. I 2013 ønsker de å starte samarbeid med én ny skole. De vil stille ett krav til skolen: at foreldre og lokalsamfunn må være aktivt med og gjøre en innsats. Det er bare gjennom egen innsats at folk utvikler eierskap til et prosjekt. På den måten vil vi kunne bidra på to plan: penger til investeringer og mobilisering av lokalsamfunnet – til beste for både barn og voksne.

Anne Carling i skolegruppa har nettopp kommet hjem fra en tur i Uganda (se under). Hun har besøkt tre skoler sammen med representanter for VEDCO, VaUs partnerorganisasjon gjennom mange år i Uganda. Skolene ligger i samme

området som VEDCOs/VaUs jordbruksprosjekt. To av skolene vil vi vurdere for samarbeid. På den tredje skolen sto det faktisk så dårlig til at det ikke var noen som kunne klare å bidra noe selv.

Det som må gjøres først er å velge en skole å begynne med, og så diskutere med skolens ledelse og foreldrene om hva de trenger mest. Innsatsen må tilpasses VaUs midler og lokalsamfunnets eget bidrag. Og så må skolegruppa arbeide med å finne en vennskapsskole i Norge.

Vanntank i Kiralamba

Helsegruppa vil prioritere vanntank til helsestasjonen i Kiralamba dette året. I tillegg har Speziosa, lederen for helsestasjonen i Walukunyu, kommet med følgende ønskeliste: De trenger en blodtrykksmåler, skjermbrett, vekt, laken og termometer. Dessuten gardiner for vinduene. Det er ikke noe hyggelig med nysgjerrige tittere utenfor en sykestue.

Ting tar tid på skolene

• Anne Carling (tekst og foto)

Nylig kom jeg hjem fra mitt årlige besøk i Uganda. Da besøkte jeg de tre skolene våre, Walukunyu Primary School, Kiralamba Primary School og Kalagala C/U Primary School. Jeg skjønte ganske fort at det ikke var noen gunstig tid å besøke skolene på. Nytt skoleår startet i Uganda 4. februar. Det er ikke slik som i Norge at når skolen starter igjen er alle på plass. Det tar tid før både lærere og elever er tilbake.

Kalagala

Skolen i Kalagala besøkte jeg to ganger fordi den ligger så nær. Første gangen var samme uken som skolen startet. Da var ikke rektor til stede. Men han hadde god unnskyldning. Han hadde kuttet seg i kneet med en panga, og kunne ikke gå. Ti lærere var der, og det var bra. Jeg hadde med brev fra vennskapsskolen, Nerstad i Sigdal. Musikk- og engelsklærer Jimmy fikk to blokkfløyter av meg, noe han satte stor pris på.

I Kalagala er kjøkkenet og ovnen hvor de koker grøt til barna, svært dårlig. De har nylig fått to store, nye gryter i gave fra et

Det er fortsatt vann i det gamle borehullet i Kiralamba.

(Forts. neste side)

(forts. fra forrige side)

medlem i VaU, og nå vil vi gå i gang med rehabilitering av kjøkken og ovn. Skolen mangler også vanntank. Bygningene har vært altfor dårlige til å sette opp takrenner. Men nå har de fått en ny bygning, og der kan det settes opp takrenner. Det er ikke tatt noen avgjørelse i skolegruppa om dette foreløpig. Vi er avhengige av at lærere og foreldre stiller opp og vedlikeholder. Det samme gjelder skolehagen hvor de mangler gjerde. Der vandrer både griser og geiter fritt rundt. Jeg sa fra om dette, og da jeg kom tilbake to uker senere, møtte både foreldre og representant for kirken opp. Vi snakket sammen om betydningen av å ta ansvar for skolens drift på alle områder, om betydningen av at foreldre betaler for barns skolemat og av at barna møter på skolen. Rektor, som da var til stede, sa at neste gang jeg kom ville han få alle foreldre til å møte opp. Han følte tydeligvis at han trengte støtte for å få foreldre til å ta ansvar. Ved andre besøk hadde jeg med brev fra Rommen skole. De ble besvart mens jeg var der, slik at jeg kunne ta dem med tilbake.

Walukunyu

Til Walukunyu kjørte jeg med Cato Lund. Hans Venvik var også med. Rektor Robina tok imot oss. Også der var det få elever. Det ble mye kaos med å få levert ut brev fra vennskapskolen, Vevelstadåsen, fordi så mange av dem som hadde fått brev ikke var tilstede. Richard Kizito, som gjør det meste av arbeidet for oss, var også med. Han er svært dyktig til å sette i gang med arbeid han får i oppdrag å gjøre. Men han er ikke like flink til å fullføre og se til at ting fungerer.

I Walukunyu var pumpa til den underjordiske vanntanken i stykker. Det er ikke første gang. Richard lovet å få den fikset i løpet av en uke. Vanntanken på helsecenteret, som er betalt av helsegruppa i VaU, var heller ikke i funksjon. Der var rørene fra takrenner til tank bøyd og hadde store sprekker. De skulle også repareres i løpet av en uke. Det er interessant hvordan Richard (og andre) alltid har de mest selvfølgelige forklaringer på hvorfor ting ikke

Arbeid i skolehagen i Kalagala.

fungerer. Som oftest er det barn eller landsbyboere som har ødelagt.

Skolehagen i Walukunyu var det ikke gjort noe med i løpet av den to måneder lange skoleferien. Da hadde det også vært tørketid, så derfor så ikke skolehagen så fin ut nå. Men de hadde hatt mye frukt før ferien, særlig guyava. Nå sto kassawaen klar til høsting bare det kom regn. Og mangotrærne sto i blomst. Noe av piggrådgjerdet var falt ned, men det skulle foreldre ta ansvar for at ble reparert.

Kiralamba

Kiralamba er på mange måter stjerneskolen vår. Rektor, Florence, har gjort en kjempeinnsats med den skolen. Der var allerede 500 elever på plass da jeg kom på besøk. 47 elever hadde begynt i P7. P7-elever hadde også gjort det svært bra til eksamen før jul. Brev fra Sætre skole ble delt ut og besvart.

Kjøkkenet fungerer bra. Florence har fått alle foreldre til å betale for mat til barna. Utenfor kjøkkenet lå en stor haug med småved. Barna tar med seg hjemmefra, slik at det alltid er god ved til ovnen.

Det ene vannhullet som VaU fikk boret da vi startet prosjekt i Kiralamba i år 2000, fungerer fortsatt, selv om det var lite vann nå. Vanntanken, som Sætre skole samlet inn penger til for noen år siden, var i stykker og trenger

(Forts. neste side)

(forts. fra forrige side)

reparasjon. Skolehagen er i gang. Men heller ikke der har det vært gjort noe på et par måneder. I Kiralamba bygger Richard et stort lagerrom til hage- og kjøkkenutstyr. Han lager også en skyvedør mellom to klasserom. Dette betales av skolegruppa. Ingen av delene er ferdige.

Da jeg var i Kiralamba var nesten ingen lærere tilstede. De var reist for å hente lønn, noe de ikke hadde fått på flere måneder. Det var en unnskyldning jeg kunne godta.

I Uganda blir både lærere og rektorer stadig forflyttet. Nå var turen kommet til rektor Florence, noe vi hadde fryktet. Det er klart myndighetene vil ha henne til å bygge opp flere skoler. Hun hadde likevel møtt frem da jeg kom, og hun hadde ennå ikke formelt overlevert skolen til ny rektor. Den nye, som også er en kvinne, traff jeg ikke, men jeg fikk snakke med henne på telefon. Hun heter Joselyn, og hun lovet at hun vil gjøre sitt beste for at Kiralamba skal fortsette sin gode standard. Så får vi bare håpe.

Utfordringer

Det er morsomt, inspirerende og utfordrende å drive skoleprosjekter i Uganda. Det blir satt stor pris på at vi kommer. Barna underholder med sang og dans, og vi får mat og gaver. Vi får innblikk i kultur og i problemer lærerne står overfor. Så får vi utfordret vår egen tålmodighet. Ting tar tid. Det er ikke bare å fikse når noe går i stykker. Og hvem er det som tar ansvar og sørger for at ting blir gjort?

En av våre største utfordringer hvis vi skal starte nye skoleprosjekter, blir å få med både lærere, elever og foreldre fra første stund og lage klare avtaler, for eksempel når det gjelder vedlikehold og drift. Våre erfaringer fra de tre skolene vi har nå er at slike forhold ikke er klarlagt godt nok. Det er litt for lett at de sitter å venter på at vi skal ordne opp.

Når det gjelder lærerne ser vi at de virkelig har en utfordrende og slitsom jobb. Vi har snakket litt om hva vi kan gjøre for å støtte dem og gi dem inspirasjon, for eksempel i form av møter eller kurs.

Undervisning i barns rettigheter er også noe av det vi i skolegruppa er opptatt av. Vi har mye å ta tak i og arbeide videre med.

Med Iben (10) til Uganda

• *Carl Emil Petersen*

(tekst og foto)

Mitt første møte med Uganda var i 1991, da jeg ankom Entebbe via Moskva og Aden. Min kollega fra studier ved Universitetet i Oslo, John David Kisuale, møtte meg på flyplassen. Sammen med ham var hans kusine Julie Sombwe, den gang student ved Nakawa College.

Jeg var i Uganda i et halvt år den gang, men det er en annen historie. Julie og jeg har holdt kontakten siden, jeg har bl.a. besøkt henne sammen med min kone, og anledningene har vært mange gjennom årene.

(Forts. neste side)

Iben på tur med Nakato og Emmanuelle.

(forts. fra forrige side)

Mariboustork ved Victoriasjøen

En tidlig lørdag morgen i februar lander jeg på nytt i Entebbe, denne gang sammen med min datter Iben, ti år gammel. Iben har hørt meg fortelle om Uganda og har ytret stadig sterkere ønske om å selv få oppleve dette fantastiske landet.

– Pappa, jeg har lest at Uganda har verdens beste klima, forteller hun meg en dag.
– Jeg har lånt en bok på biblioteket. Og så renner Nilen gjennom Uganda. Og mange flotte dyr finnes der!

Årets julegave ble, nærmest selvsagt, en ugandareise. Og som for 22 år siden stiller Julie på flyplassen og møter oss med sitt sedvanlige brede smil.

Julie er mor til fire, og livnærer seg med å arrangere fester og tilstelninger i Entebbe og omegn. Hun har 300 plastikkstoler, telt, bord og faciliteter til å kunne servere hundretalls porsjoner med mat. Dermed er det alltid liv og røre rundt Julie og barnas hjem. Når vi kommer til huset, er en gjeng i gang med å laste stoler på en pick-up, mens en annen gjeng koker lunsj til en konferanse. Kalkuner, høner, en ku og kattemor med nyfødte unger bidrar til liv i leiren.

Iben er begeistret fra første stund. Sammen med jentene Nakato og Emmanuelle utforsker hun eiendommene og omegnen. Når

En kjempestor flohest-bæsj!

Iben sammen med Julie og barna Anton, Emmanuelle og Nakato

kvelden nærmer seg, tar vi en tur ned til Victoriasjøens bredd, nær der fergene til Kalangala legger ut, og vi får se solen forsvinne ned bak åsene i Mpigi. Kanoer frakter folk over bukta, og mariboustorkene flakser dovent over trærne.

Vår venn Paul henter oss neste morgen. Vi overleverer brev til Anne (Carling) ved Sanyu Babies Home, og gir mobiltelefoner til en venn av Tor Inge ved Makerere. Selv om det er søndag, er gatelivet yrende, og Iben suger inntrykk. Kuer i gaten, svermer av boda-bodaer, musikk som strømmer ut av foretninger, fotgjengere som – med fare for sitt liv – smyger seg gjennom trafikken. Kø er nesten moro i Kampala!

Vi slipper ut av byen, og veiene nordover mot Gulu strekker seg foran oss. Ved Karumafallene, der veien krysser Nilen, vet bavianene at turister stopper. Av oss får de en banan. I Gulu tar vi inn på Acholi Inn, og vi rekker et kveldsbad før middag. Froskene i dammen kvekker øredøvende, og kanskje spiser de noen av myggene som forsøker å plage oss?

(Forts. neste side)

(forts. fra forrige side)

Vi møter John fra Latin Balle Pee (LBP), og han tar oss med til doktor Oola Freds nyeste prosjekt: en barnehage i tilknytning til en barneskole. Fred ønsker å gjøre LBP enda bedre kjent, og satser høyt. Vi farer videre til en skole der Geoffrey, min protegé, går i femte klasse. Geoffrey er naturlig nok genert, men mottar en gul fotball med begeistring.

– Når skal vi få se flere ville dyr? underer Iben, og snart kjører vi inn i Murchison Falls National Park. Vi ser giraffer, vortesvin, bøfler, elefanter og masser av antiloper.

Vi bor først på Paara Safari Lodge, siden på Chobe. Vi er på båttur og klatrer opp langs Murchisonfossen. Vi vandrer i naturen med parkvakten Taban. Inne i buskene går vi nesten på en elefant, den braser gjennom krattet bare noen meter unna. Vi ser nyfødte vortesvin i en hule, og vasker hendene ved Nilens bredder. Vi lærer oss hvilken avføring som er etterlatt av hvilket dyr. Hyenebæsjen er hvit! Hyenen har spist knokler, og kalken kommer ut bak.

Svømmebassenget ved Paara har barstoler i vannet! Vi sitter i vått og drikker med utsikt over Nilen. I Chobe bor vi i et slags telt og må hentes til middag fordi flodhestene vandrer rundt bygningene.

Fredag den 22. februar er vi invitert til Catos ”Saba saba”, dvs. 77-årsdag, på Ndere-

senteret i Kampala. Vi kjører sydover og tar på oss finstasen. Cato har bodd i Uganda i årevis, og hjelper Venner av Uganda på mange måter. Dessuten er han en god venn! Og ikke bare for oss. Noen av Catos gjester har kommet fra Norge, mens andre er lokale venner han har fått gjennom sitt arbeid og liv i Uganda. Han får fine gaver og hyggelige taler. Gratulerer, Cato!

En fantastisk trupp viser det beste av regionens spille- og dansetradisjoner. Iben var spesielt imponert over rumpevrikkingen! Og balansering av trommer og kurver på dansernes hoder.

I Kampala reiser Iben og jeg med minibuss (Matatu, Kamunuye eller Chigege) ned til sentrum. Vi handler noen gaver hos African Cultural Village og vandrer i de travle gatene nedenfor Kampala Road. Og får pizza på Speke hotell.

Reisen nærmer seg slutten. Men vi bor enda et par dager hos Julie og barna. Iben vil være med Anton, som også er ti, på skolen. Hun får være med i både engelsk- og naturfagtime. Mange vil være hennes venn, og adresseboken fylles opp. Vi får tid til en liten dukkert før vi må ut til flyplassen.

Vi letter og flyr over Ugandas grønne landskap og røde jord. Farvel for denne gang! Sammen med Iben fikk jeg oppleve Uganda gjennom hennes øyne. Opplevelsen ble enda rikere!

DU HAR VEL HUSKET Å BETALE KONTINGENTEN?

300 kroner til bankkonto nr. 0530 07 84595

Har vi fått din din epost-adresse?

Venner av Uganda

Postboks 6652 St. Olavs plass
0129 Oslo
www.vau.no
[facebook.com/
venneravuganda](http://facebook.com/venneravuganda)

konto medlemskontingent:
0530 07 84595
gavekonto: 0539 16 80770

Leder: Frøydis Guldahl

tlf. 971 79 481

froydisg@online.no

Nestleder: Tor Inge Rølland

tlf. 950 45 700

toringerolland@hotmail.com

Økonomiansvarlig:

Åge Rønningen

tlf. 908 55 864

rbcint@hotmail.com

Styremedlemmer: Ståle Lindblad
slindbla@online.no

Christian Erlandsen
christian@erlandsen.co

Redaksjon/layout Uganda-nytt:
Bodil Bakken, tlf. 900 57 859
bodibakk@online.no

